

СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА: ДОСВІД, РЕАЛІЇ,
ПЕРСПЕКТИВИ»

Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти ступеня доктор філософії
Код і найменування спеціальності, тип і назва освітньої програми	міжфакультетська вибіркова навчальна дисципліна
Статус навчальної дисципліни	міжфакультетська вибіркова навчальна дисципліна
Курс, семестр	2 курс 2 семестр
Трудомісткість	загальна кількість годин – 120; кількість кредитів – 4
Мова(и) викладання	державна
ННІ / факультет, кафедра	факультет обліку та фінансів, кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін
Контактні дані розробника(ів)	<i>Викладач:</i> Токуєва Наталія, к. пед. н., доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін <i>Контакти:</i> каб. 458 (навчальний корпус № 4) e-mail: nataliia.tokuieva@pdau.edu.ua сторінка викладача: https://www.pdau.edu.ua/people/tokuieva-nataliia-volodymyrivna
Мета вивчення навчальної дисципліни	розкрити теоретико-методологічні, нормативно-правові та організаційно-методичні засади інклюзивної освіти; визначити цілі й концепцію інклюзивної освіти, що реалізує одну з демократичних ідей – рівність прав людей на здобуття освіти; сформувати у майбутніх фахівців готовність до здійснення професійної діяльності в інклюзивному освітньому просторі.
Компетентності	<i>загальні:</i> ЗК 2. Здатність виявляти, ставити, вирішувати професійні та життєві проблеми на основі етико-естетичних міркувань (мотивів). ЗК 6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків, уміння використовувати їх у професійній і соціальній діяльності.

	ЗК 9. Здатність дотримуватися загальноприйнятих норм поведінки та моралі в міжособистісних відносинах.
Результати навчання	<p>РН 9. Демонструвати уміння діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), поєднувати глибокі професійні знання з фундаментальними моральними, правовими, етичними принципами та естетичними цінностями.</p> <p>РН 12. Застосовувати творче мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у професійній діяльності, здатність навчатись, вибудовуючи свою діяльність на базі етичних принципів та персональної відповідальності.</p>
Методи навчання	<p>словесні методи (лекція, розповідь-пояснення, бесіда проблемно-пошукового характеру, діалог); наочні методи (ілюстрування), практичні методи (робота з навчально-методичною літературою); методи формування пізнавальних інтересів (створення ситуації інтересу, навчальні дискусії; метод використання життєвого досвіду); методи стимулювання, мотивації й обов'язку (роз'яснення мети навчального предмета, висування вимог до вивчення предмета, оперативний контроль), інтерактивні методи (робота в групах, мозковий штурм, тренінг); комп'ютерні і мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій, дистанційне навчання).</p>
Програма навчальної дисципліни	<p>Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні та нормативно-правові засади інклюзивної освіти.</p> <p>Тема 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: сутність, головні завдання і принципи.</p> <p>Тема 2. Історія розвитку інклюзивної освіти у психолого-педагогічній науці.</p> <p>Тема 3. Класифікація порушень психофізичного розвитку.</p> <p>Тема 4. Законодавче, нормативно-правове та методичне забезпечення інклюзивної освіти.</p> <p>Змістовий модуль 2. Умови організації інклюзивної освіти та їх вплив на корекцію психофізичного розвитку людини.</p> <p>Тема 5. Науково-методичне забезпечення інклюзивної освіти в практиці роботи навчального закладу.</p> <p>Тема 6. Індивідуальна програма розвитку особистості та її складові в системі інклюзивної освіти.</p> <p>Тема 7. Психолого-педагогічний супровід осіб з особливими освітніми потребами в закладах освіти.</p> <p>Тема 8. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання.</p>

	<p>Змістовий модуль 3. Організація інклюзивної освіти у світовій практиці та в Україні. Тема 9. Світовий досвід упровадження інклюзивної освіти. Тема 10. Концептуальні засади розвитку інклюзивної освіти в Україні та особливості її впровадження.</p> <p>Змістовий модуль 4. Сучасні стратегії впровадження освітньої інклюзивної практики. Тема 11. Сучасні міжнародні дослідження особливостей навчання осіб з порушеннями психофізичного розвитку. Тема 12. Інноваційні тенденції розвитку інклюзивної освіти.</p>
<p>Стратегія оцінювання результатів навчання</p>	<p><i>Поточний контроль:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – опитування: 0 – 2 бали; – виконання практичних завдань на семінарських заняттях: 0 – 2 бали; – виконання завдань самостійної роботи: 0 – 2 бали; – підготовка реферату з мультимедійною презентацією: 0 – 3 бали; – 4 модульні контрольні роботи: 0 – 3 бали; – підсумкова контрольна робота: 0 – 7 балів. <p><i>Семестровий контроль:</i> залік.</p>
<p>Політика навчальної дисципліни</p>	<p>Відвідування лекційних і практичних занять є обов'язковим, запізнення – лише з поважних причин. У разі відсутності здобувача вищої освіти на практичних заняттях з поважної причини (документальне підтвердження) надається право відпрацювати пропущене заняття у спосіб, визначений викладачем. У разі відсутності без поважних причин – здобувач вищої освіти не одержує бали за заняття і позбавлений права на їхнє відпрацювання.</p> <p>Усі завдання, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані у встановлений термін. За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувач вищої освіти отримує на занятті 0 балів. Списування під час виконання тестових завдань заборонене. Мобільні пристрої дозволено використовувати лише під час онлайн-тестування чи у випадках виробничої необхідності.</p> <p>Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці Академічна доброчесність ПДАУ: http://surl.li/sxbo</p> <p>На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, здобутих у неформальній / інформальній освіті. Зокрема визнання та перезарахування результатів</p>

	<p>навчання, здобутих у неформальній / інформальній освіті на різноманітних навчальних платформах (Prometheus, Coursera тощо) за частиною освітнього компонента може здійснюватися до початку або впродовж семестру, в якому опановується освітній компонент, проте не пізніше, ніж за місяць до встановленої дати семестрового контролю. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету http://surl.li/cjelc</p> <p>Після завершення вивчення навчальної дисципліни кожен здобувач вищої освіти має пройти опитування в особистому кабінеті АСУ ПДАУ.</p>
<p>Передумови для вивчення навчальної дисципліни (за потреби)</p>	<p>«Соціологія», «Педагогіка», «Психологія».</p>
<p>Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни (за потреби)</p>	<p>Робоча програма навчальної дисципліни, презентації, відеоролики</p>
<p>Рекомендовані джерела інформації</p>	<p style="text-align: center;">Основні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ : ТОВ «Агенство «Україна», 2019. 300 с. 2. Інноваційні технології в діяльності інклюзивно-ресурсного центру: метод. посіб. / авт. кол. за ред. А. Г. Обухівської, Т. Д. Ілляшенко. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2019. 228 с. 3. Казачінер О. С. Інклюзивна освіта в англійськомовних країнах. Харків : Основа, 2018. 80 с. 4. Колупасва А. А. Таранченко О. М. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі : навч.-метод. посіб. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 304 с. 5. Навчальний курикулум з інклюзивної освіти : теорія та методика інклюзивного навчання. Модулі 4-6 / уклад. Л. М. Сидорів, за ред. С. М. Сидоріва. Івано-Франківськ : видавець Кушнір Г. М., 2020. 265 с. 6. Основи спеціальної та інклюзивної педагогіки : навч. посіб. / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2018. 338 с. 7. Пантюк Т. І., Невмержицька О. В., Пантюк М. П. Основи корекційної педагогіки : навч.-метод. посіб. 2-ге вид., доп. і переробл. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2020. 324 с. 8. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта : навч. посіб. Київ : ТОВ Агенство «Україна», 2019. 300 с.

9. Соціальна та освітня інклюзія: історія, сучасність, перспективи розвитку: колективна монографія у 2 частинах. Частина 1. Інституційні та особистісні аспекти впровадження в Україні / за ред. С. П. Миронової, Л. Б. Платаш. Чернівці : «Технодрук», 2021. 352 с.

10. Теорія і практика інклюзивної освіти : навч.-метод. посіб. Проект «Підтримка інклюзивної освіти у м. Кривий Ріг» / упорядник К. М. Бондар. 2-ге вид., доп. Кривий Ріг, 2019. 170 с.

Допоміжні

1. Артюхова О. Інклюзивне навчання як проєкція розвитку соціально-правового суспільства. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвуз. зб. наукових наук. праць молодих вчених Дрогоб. держ. педаг. ун-ту ім. І. Франка*. Т. 1, № 28. Дрогобич, 2020. С. 108-115.

2. Бондаренко Д. Становлення інклюзивної освіти в ЄС, наслідки впровадження та методи інтеграції в Україні. Київ, 2018. 17 с.

3. Горбенко І. Як створити інклюзивне середовище. *Практика управління дошкільним закладом*. 2018. № 8. С. 22-25.

4. Інклюзивне навчання в закладах загальної середньої освіти : керівництво для тренерів. Київ, 2018. 174 с.

5. Козуля В. Дефініційний аналіз поняття «інклюзії». *Особистість студента та соціокультурне середовище університету в суспільному контексті : зб. наук. праць IV Всеукр. наук.-практ. конф.* (м. Київ, 18 травня 2020 р.). Київ, 2020. С. 54.

6. Колупаєва А. А. Методологічні та стратегічні виміри освіти дітей з ООП у контексті освітнього реформування. *Особлива дитина : навчання та виховання*. 2018. № 1 (85). С. 7.

7. Комар О. А., Пісняк В. С. Інклюзія як інноваційний шлях розвитку освіти. Наукові записки. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки.* / Ред. кол.: В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін. Вип. 194. Кропивницький : РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2021. С. 24-29.

8. Лис О. Г. Реалізація стратегії розвитку інклюзивної освіти в Україні: адміністративно-правовий аспект. *Часопис Київського університету права*. 2021. № 2. С. 141-145.

9. Лис О. Г. Місце інклюзивної освіти в міжнародному праві прав людини на сучасному етапі. *Права людини та публічне врядування : зб. матер. IV Міжнар. правн. Форуму* (м. Чернівці, 21 травня 2021 р.) / уклад.: І. В. Ковбас, П. І. Крайній. Чернівці : ЧНУ ім. Юрія Федьковича, 2021. С. 63-65.

10. Лис О. Г. Моделі інклюзивної освіти в Україні та країнах Європи: порівняльний аспект. *Особливості розвитку публічного та приватного права в Україні: матер. Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Харків, 16-17 липня 2021 р.). Харків : ГО «Асоціація аспірантів-юристів», 2021. С. 56-61.

11. Мельничук О. Становлення та розвиток інклюзивної освіти в Україні. *Наукові записки ВДПУ ім. М. М. Коцюбинського*. Сер.: Історія. 2019. Вип. 27. С. 54-60.
12. Організаційні засади діяльності асистента вчителя в інклюзивному класі : метод. посіб. / уклад. О. В. Коган та ін. Харків : «Друкарня Мадрид», 2019. 110 с.
13. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. М. А. Порошенко та ін. Київ, 2018. 252 с.
14. Організаційно-методичний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах ДНЗ : навч.-метод. посіб. / Н. М. Компанець, І. В. Луценко, Л. В. Коваль. Київ : Видавнича група «Атопол», 2018. 100 с.
15. Освіта осіб з особливими потребами : виклики сьогодення : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції 21 червня 2018 року. Київ : «Наша друкарня». 2018. 176 с.
16. Полупанова Я. М. Моделі реалізації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах країн Європи. *Педагогічні науки : зб. наук. пр.* Вип. LXXXVI. № 86. 2019. С. 65-70.
17. Продіус О. І. Особливості моделей інклюзивної освіти в країнах Європи відповідно до вимог сучасного суспільства. *Економіка та управління підприємствами*. 2019. Вип. 4 (72). С. 86-93.
18. Садова І. І. Інклюзивна освіта в країнах Європи. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 69, т. 1. С. 188-192.
19. *Словник термінів з дефектології* / упоряд. Л. В. Лук'яник. Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. Рівне : О. Зень, 2018. 96 с.
20. Галдонова Л. О. Інклюзивна освіта як ознака системи демократичних процесів в освіті. *Теоретичні і прикладні проблеми психології*. 2019. № 2. С. 320-330.
21. Тріпак М. М. Економічна парадигма соціалізації інклюзивних вузів. *Інновації партнерської взаємодії освіти, економіки та соціального захисту в умовах інклюзії та прагматичної реабілітації соціуму : матер. III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Кам'янець-Подільський, 19-20 квітня 2019 р.)*. Кам'янець-Подільський, 2019. С. 80-84.

Інформаційні ресурси

1. Ажажа М. А. Державна політика України щодо інклюзивної освіти в умовах професійної підготовки молоді. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 2. URL : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1393>
2. Аріщенко А. Інклюзивний освітній простір ЗВО України: сучасний стан та перспективи розвитку. *Педагогічні науки*:

- теорія, історія, інноваційні технології*. 2018. № 5. С. 381-389. URL : <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/37.pdf>
3. Дослідження якості інклюзивного навчання для дітей з особливими освітніми потребами. Грудень 2020 – січень 2021. Міністерство освіти і науки України : офіц. вебсайт. URL : https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvnenavchannya/2021/04/02/Doslidzhennya_yakosti_inkluzyvnoyi_osvity_1_02_04.pdf
 4. Закон України «Про вищу освіту». Документ 2145-VIII, чинний, поточна редакція. Редакція від 09.08.2019, підстава – 2745-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
 5. Закон України «Про загальну середню освіту». Документ 651-XIV, чинний, поточна редакція. Редакція від 09.08.2019. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/651-14#Text>
 6. Індекс інклюзії. Ресурсний центр підтримки інклюзивної освіти. URL : http://rcpio.ippo.kubg.edu.ua/?page_id=52
 7. Інклюзивна освіта. Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України: вебсайт. URL : http://ispukr.org.ua/?page_id=331
 8. Інклюзія в освіті. Ресурсний центр підтримки інклюзивної освіти. URL : http://rcpio.ippo.kubg.edu.ua/?page_id=48
 9. Інклюзивне навчання. URL : <https://mon.gov.ua/ua/tag/inkluzivne-navchannya>
 10. Інклюзивний клас : асистенти вчителя допомагають учням з особливими освітніми потребами. URL : <https://studway.com.ua/inkluzivniyklas/>
 11. Інклюзія : коротка версія фільму. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=hnbLzK63-Hcë>
 12. Інструктивно-методичні рекомендації МОН щодо організації інклюзивного навчання в закладах освіти. URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/inkluzivne-navchannya/dlya-fahivciv/metodiki-inkluzia>
 13. Колупасєва А. Інтегративні тенденції в освіті дітей з особливими потребами в Україні. URL : http://canada-ukraine.org/ukr_Journal_V1.htm
 14. Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти, 1960. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_174K
 15. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю, 2006. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71
 16. Концепція розвитку інклюзивної освіти. Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання. Наказ МОН № 912 від 01.10.10 р. URL : http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/9189/
 17. Лунгу Л. Зарубіжний досвід інклюзивної тенденції в освіті. URL : <http://idgu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/1maket.pdf>

	<p>18. Національна стратегія розвитку інклюзивної освіти на 2020–2030 роки. URL : https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2019/07/210719-strategiyainklyuziya.pdf</p> <p>19. Поточний стан інклюзії в Україні. URL : https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya</p> <p>20. Продіус О. І. Особливості моделей інклюзивної освіти в країнах Європи відповідно до вимог сучасного суспільства. <i>Проблеми системного підходу в економіці</i>. 2019. Вип. 4 (2). С. 86-93. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/PSPE_print_2019_4%282%29_14</p> <p>21. Рамкова програма партнерства між Урядом України та ООН : інклюзивна освіта та безбар'єрне середовище. Міністерство освіти і науки України: вебсайт. 30 червня 2021 р. URL : https://mon.gov.ua/ua/news/ramkovaprograma-partnerstva-mizh-uryadom-ukrayini-ta-oon-inklyuzivna-osvita-tabezbaryerne-seredovishe</p>
Рік введення	2024